

Broj: 03-02-1596/2024
Sarajevo, 18.03.2026. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- Zastupnički dom -

- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedatelj

Poštovani,

Sukladno članku IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 178. i 179. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 171. i 172. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), radi razmatranja i usvajanja, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 18.03.2026. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

Privitak:

- Prijedlog zakona na hrvatskom jeziku (CD)
- Izjava o usklađenosti
- Obrazac broj 2
- Obrazac IFP-NE
- Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24)

Co: Federalno ministarstvo trgovine
gosp. Amir Hasičević, ministar

Co: pred-a

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

ZAKON O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

Sarajevo, ožujak 2026. godine

ZAKON O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se način i uvjeti formiranja cijena proizvoda i usluga, kontrola i praćenje cijena od strane nadležnih organa na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: **Federacija**), iznimne mjere kontrole cijena u slučaju značajnih poremećaja na tržištu, utvrđuju prava i obveze nadležnih organa Federacije, kantona, grada i općine u vršenju kontrole cijena, kao i druga pitanja značajna za oblast cijena.

II. NAČIN FORMIRANJA I ISTICANJA CIJENA

Članak 2. (Način formiranja i isticanja cijena)

- (1) Gospodarska društva, druga pravna i fizička lica (u daljem tekstu: **gospodarski subjekti**), formiraju cijene proizvoda i usluga slobodno prema uvjetima tržišta, osim za proizvode i usluge za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena.
- (2) Gospodarski subjekti ne smiju narušavati propise o konkurenciji i zabranjeni su sporazumi između gospodarskih subjekata, odnosno izričiti i prešutni dogovori, koji imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu, a odnose se na:
 - a) izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta,
 - b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje i tržišta,
 - c) podjelu tržišta ili izvora opskrbe,
 - d) primjenu različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima,
 - e) uvjetovanje druge strane u sporazumu, da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.
- (3) Gospodarski subjekti dužni su, sukladno posebnim propisima, na jasan, lako uočljiv i čitljiv način istaknuti prodajnu cijenu na vidnom, a za potrošače dostupnom mjestu i pridržavati se istaknute cijene.

III. TIJELA NADLEŽNA ZA PRAĆENJE I KONTROLU CIJENA

Članak 3. (Tijela nadležna za praćenje i kontrolu cijena)

Kontrolu cijena iz članka 4. ovog zakona vrši Federalno ministarstvo trgovine (u daljem tekstu: **Ministarstvo**) i tijela nadležna za oblast cijena kantona, grada i općine, svaki u okviru svoje nadležnosti.

IV. POSLOVI I ZADACI TIJELA U OBLASTI KONTROLE CIJENA

Članak 4.

(Poslovi i zadaci tijela nadležnih za praćenje i kontrolu cijena)

- (1) Pod kontrolom cijena podrazumijevaju se aktivnosti na praćenju opće razine cijena, pojedinačnih cijena i njihovih relativnih odnosa, te poduzimanje mjera ekonomske politike radi sprječavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu i kretanju cijena.
- (2) Ministarstvo obavlja stručne i druge poslove u oblasti kontrole cijena koji se odnose na:
 - a) praćenje i analiziranje kretanja cijena pojedinih proizvoda i usluga na domaćem i svjetskom tržištu i njihov utjecaj na stabilnost tržišta i cijena, kao i životni standard stanovništva,
 - b) predlaganje mjera ekonomske politike za održavanje stabilnosti tržišta i cijena,
 - c) analiziranje djelovanja mjera ekonomske politike na nivo cijena i snabdijevenost tržišta,
 - d) predlaganje iznimnih mjera kontrole cijena u slučajevima poremećaja u proizvodnji i kretanju cijena pojedinih proizvoda i usluga.
- (3) Organi kantona, grada i općine određeni za poslove cijena, prate i analiziraju kretanje cijena proizvoda i usluga iz članka 9. ovog zakona, predlažu mjere kontrole cijena za proizvode i usluge iz svoje nadležnosti, djelovanje mjera ekonomske politike i iznimnih mjera kontrole cijena.

V. TIJELA NADLEŽNA ZA PROPISIVANJE I PREDLAGANJE IZNIMNIH MJERA KONTROLE CIJENA ZA PROIZVODE I USLUGE U NADLEŽNOSTI FEDERACIJE

Članak 5.

(Propisivanje i predlaganje iznimnih mjera kontrole cijena)

- (1) Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, propisuje proizvode i usluge od interesa za Federaciju za koje se mogu propisati iznimne mjere kontrole cijena iz članka 7. ovog zakona.
- (2) Izuzetno od stavka (1) ovog članka, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja Ministarstva, Vlada Federacije propisuje iznimne mjere kontrole cijena za veleprodajne cijene uglja za termoelektrane i veleprodajne cijene zemnog plina.
- (3) Za proizvode iz stavka (2) ovog članka nije obvezno propisati rok trajanja iznimne mjere kontrole cijena.

VI. RAZLOZI ZA PROPISIVANJE IZNIMNIH MJERA KONTROLE CIJENA

Članak 6.

(Razlozi za propisivanje iznimnih mjera kontrole cijena)

Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, propisuje iznimne mjere kontrole cijena, sukladno ovom zakonu i posebnim zakonima, ukoliko nastanu ili mogu nastati značajniji poremećaji na tržištu iz članka 1. ovog zakona, i to u slučaju:

- a) proglašenja stanja prirodne i dr. nesreće,
- b) nestašice dobara nužnih za potrebe gospodarstva i opskrbu stanovništva,
- c) ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija),
- d) radi utvrđivanja prodajnih cijena proizvoda iz robnih rezervi, koji se koriste za interveniranje na tržištu,
- e) izvanrednih okolnosti prema procjeni vlade.

VII. IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA

Članak 7. (Iznimne mjere kontrole cijena)

- (1) Kao iznimne mjere kontrole cijena mogu se za pojedine proizvode i usluge propisati:
 - a) određivanje najviše razine cijena,
 - b) zadržavanje cijena na zatečenoj, odnosno određenoj razini (zatečene cijene),
 - c) vraćanje cijena na određenu razinu,
 - d) davanje suglasnosti na cijene,
 - e) utvrđivanje marži u trgovini (kalkulirane cijene),
 - f) obavijest o promjeni cijena i marži za proizvode i usluge (evidencija cijena),
 - g) obveza redovitog ili povremenog slanja podataka o cijenama i maržama za određene vrste proizvoda i usluga.
- (2) Mjere koje predlaže Ministarstvo mogu trajati dok traju poremećaji na tržištu, a najdulje šest mjeseci.
- (3) Izuzetno od stavka (2) ovog članka, Vlada može obnoviti mjeru za još šest mjeseci u cilju ostvarenja efekata propisane mjere.

VIII. DONOŠENJE PODZAKONSKIH AKATA

Članak 8. (Podzakonski akti)

- (1) Federalni ministar trgovine će podzakonskim propisom odrediti za koje proizvode i usluge bitne za životni standard stanovništva, sukladno njihovim potrebama prema spolu, dobi, zdravstvenom stanju i invaliditetu, gospodarski subjekti su dužni dostavljati obavijesti o promjeni cijena i marži, radi praćenja, te podatke koja te obavijesti sadrže, kao i rokove i način dostavljanja tih podataka.
- (2) Tijela nadležna za poslove cijena na razini kantona, grada i općine, sukladno nadležnostima iz članka 9. ovog zakona, određuju proizvode i usluge za koje su gospodarski subjekti dužni dostavljati obavijesti o promjeni cijena i marži, osim za proizvode i usluge iz stavka (1) ovog članka.

IX. IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA U NADLEŽNOSTI KANTONA, GRADA I OPĆINE

Članak 9.

(Proizvodi i usluge u nadležnosti kantona, grada i općine)

- (1) Kao proizvodi i usluge od interesa za Federaciju, u smislu članka 5. ovog zakona, jesu svi proizvodi i usluge, osim proizvoda i usluga koji su stavljeni u nadležnosti kantona, grada i općine, i to:
 - a) Kanton: prevoz putnika između dvije i više općina istog kantona, jezerski i riječni promet i usluge u oblasti obrazovanja, zdravstva i stambene djelatnosti.
 - b) Grad i općina: komunalna djelatnost, uključujući i stambenu izgradnju i uređenje naselja i prostora, prevoz putnika i robe u gradskom i prigradskom prometu, pretovarne usluge i usluge javnih skladišta, tržnica na veliko i pijaca na malo.
- (2) Iznimne mjere kontrole cijena proizvoda i usluga iz stavka (1) ovog članka propisuje nadležni organ kantona, grada i općine u rokovima koji mogu biti dulji od roka iz članka 7. st. (2) i (3) ovog zakona.

X. NADZOR

Članak 10.

(Upravni i inspekcijski nadzor)

- (1) Nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovog zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori, kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, sukladno ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i propisima kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Članak 11.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 6.000,00 KM do 30.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba u slučaju kada se ne pridržava propisanih iznimnih mjera neposredne kontrole cijena (članak 7.).
- (2) Za radnju iz stavka (1) ovog članka kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM.

Članak 12.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 30.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:

- a) ako na jasan, lako uočljiv i čitljiv način ne istakne prodajnu cijenu na vidnom i za potrošače dostupnom mjestu i ne pridržava se istaknute cijene (članak 2. stavak (3)).
 - b) ako u određenom roku ne dostavi obavijest o promjeni cijena i marži i ako obavijest ne sadrži propisane podatke (članak 8. stavak (1)).
- (2) Za radnje iz stavka (1) ovog članka bit će kažnjena i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM.
 - (3) Za radnje iz stavka (1) ovog članka bit će kažnjen trgovac fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 1.500,00 KM.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 13. (Prestanak važenja Zakona)

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24).

Članak 14. (Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

I. PRAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje Zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena sadržan je u članku III.1. točka b), koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine i članka IV.A.20.(1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije BiH, između ostalog, **utvrđivanje ekonomske politike**, uključujući planiranje i obnovu, te politika korištenja zemljišta na federalnoj razini, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, uz ostale nadležnosti predviđene Ustavom, nadležan je za donošenje zakona u obnašanju funkcija federalne vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Federalno ministarstvo trgovine sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“ br. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06 i 48/11), vrši upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na trgovinu, funkcioniranje jedinstvenog tržišta, utjecaj gospodarskog sustava i ekonomske politike na tržište roba i usluga, odnose ponude i potražnje, cijene roba i usluga, zaštitu potrošača i druge poslove utvrđene zakonom.

Važećim Zakonom o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/95, 70/08 i 39/24), propisano je da gospodarska društva, druge pravne i fizičke osobe slobodno formiraju cijene proizvoda i usluga prema uvjetima tržišta, osim za proizvode za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena.

Imajući u vidu potrebu za potpunijim i preciznijim uređenjem predmetne oblasti nije se pristupilo izmjenama i dopunama Zakona, budući da bi te izmjene i dopune obuhvatale više od polovine članaka temeljnog teksta, što bi bilo suprotno Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 71/14).

Tijekom primjene važećeg Zakona o kontroli cijena uočeno je da pojedine odredbe Zakona nisu dovoljno jasno definirane i ocijenjeno je da ih treba preciznije urediti radi lakše primjene.

Novine koje donosi Prijedlog zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena su:

- preciznije se uređuje ovlaštenje Federalnog ministarstva trgovine i Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije vezano za izradu prijedloga iznimne mjere kontrole cijena,
- preciznije se definira šta se smatra značajnim poremećajem na tržištu,
- preciznije se definiraju iznimne mjere kontrole cijena za pojedine proizvode i usluge,
- definira se temporalnost trajanja propisanih mjera koje Vladi Federacije Bosne i Hercegovine predlaže Federalno ministarstvo trgovine i koje najdulje traju šest

mjeseci, kao i mogućnost da se iste u cilju ostvarivanja efekata iznimno mogu produžiti za još šest mjeseci,

- preciziraju se proizvodi i usluge, za koje sukladno ovom zakonu, kantoni, gradovi i općine mogu propisivati iznimne mjere kontrole cijena,
- propisuje se da upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrši Ministarstvo, a inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori i kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, sukladno ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i propisima koji uređuju inspekcijski nadzor.

Sve nabrojane izmjene zahtijevale su predložiti novi zakon koji uređuje oblast kontrole cijena.

III. OBRAZLOŽENJA PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Naziv zakona je izmijenjen u odnosu na tekst Nacrta zakona o kontroli cijena koji je prihvatio Parlament Federacije BiH i glasi: Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena. Razlog je usuglašavanje naziva zakona sa njegovim stvarnim sadržajem i svrhom. Naime, Zakon ne propisuje opću ili stalnu ili sveobuhvatnu kontrolu cijena, već uređuje uvjete, način i postupak provedbe iznimnih mjera kontrole cijena u situacijama kada je tržišna ravnoteža ozbiljno poremećena (npr. inflatorni udari, nestašice, krizne situacije i sl.). Novi naziv Zakona jasnije odražava da se radi o izvanrednim, ciljanim i vremenski ograničenim mjerama, koje se uvode iznimno i samo kada za to postoje opravdani razlozi sukladno principima tržišne ekonomije. **Time se izbjegava pogrešno tumačenje da Vlada trajno i sveobuhvatno intervenira na slobodno formiranje cijena, odnosno da se ovaj zakon ne odnosi na trajno reguliranje cijena.**

Člankom 1. ovog zakona uređuje se predmet Zakona.

Člankom 2. definira se da gospodarska društva, druge pravne i fizičke osobe (u daljnjem tekstu: gospodarski subjekti), formiraju cijene proizvoda i usluga slobodno prema uvjetima tržišta, osim za proizvode i usluge za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena. Navedenim člankom propisano je da gospodarski subjekti ne smiju narušavati propise o konkurenciji i zabranjeni su sporazumi između gospodarskih subjekata, odnosno izričiti i prešutni dogovori, koji imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu, a odnose se na: izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta, ograničavanje i kontrolu proizvodnje i tržišta, podjelu tržišta ili izvora opskrbe, primjenu različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima i uvjetovanje druge strane u sporazumu, da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetom sporazuma.

Ističemo da je sukladno članku 25. stavak (2) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine dana 20.11.2024. godine na svojoj 17. sjednici donijelo mišljenje pod brojem: 07-26-7-10-3/24 i mišljenje, broj: 07-26-7-004-2/25 od 24.02.2025. godine na Nacrt zakona o kontroli cijena i tekst ovog zakona je u cijelosti usuglašen sa navedenim mišljenjem.

Prijedlog zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena u članku 2. sadrži opće normativne principe tržišne ravnopravnosti i sve navedene odredbe su u skladu i preuzete iz Zakona o konkurenciji u BiH, koji detaljno regulira takve situacije i propisuje sankcije za njih.

U Zakonu o konkurenciji u BiH propisano je da se dokazi o kršenju navedenog Zakona temelje na prikupljenim čvrstim dokazima kao što su ugovori, korespondencija, zapisnici sa sastanaka, izjave svjedoka, financijski podaci i tržišne analize, a teret dokazivanja snosi podnositelj zahtjeva ili Konkurencijsko vijeće u postupku. U slučaju povrede ovog zakona propisuju se novčane kazne koje mogu biti visoke i predstavljaju stvarnu sankciju za narušavanje tržišne konkurencije.

Ističemo da su u Zakonu o unutarnjoj trgovini, u poglavlju VII. Nepoštene trgovačke radnje (članak 107.), uređena pitanja nepoštene tržišne konkurencije, odnosno neloyalne konkurencije, nedozvoljene špekulacije i nepoštene trgovačke prakse, a u članku 127. propisane su novčane kazne u iznosu od 3.000 KM do 30.000 KM, ako gospodarski subjekt poduzme neku od radnji koje predstavljaju nepoštenu trgovačku radnju iz članka 107. ovog zakona. U članku 110. Zakona je propisano da je nedozvoljena špekulacija korištenje stanja na tržištu nastalog poremećajima u opskrbi ili nezakonito povećanje cijena radi stjecanja protupravne imovinske koristi, a nedozvoljenom radnjom se smatra prikrivanje određene robe, ograničavanjem ili obustavljanjem njene prodaje i druge radnje, kojima se uzrokuje poremećaj na tržištu, uvjetovanje kupovine jedne robe kupovinom druge robe, ili na drugi način, uvjetovanje i kupovina i prodaja robe, itd.

Iz navedenog proizilazi da u Zakonu o unutarnjoj trgovini nadležna inspekcija ima ovlasti da reagira na nepoštene trgovačke radnje u cilju zaštite potrošača i stoga je ocijenjeno da je nepotrebno u Prijedlogu zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena ponovno propisivati iste kaznene odredbe, jer su one već zakonski obuhvaćene Zakonom o unutarnjoj trgovini.

Čl. 3. i 4. ovog zakona su precizirane aktivnosti, odnosno stručni i drugi poslovi koji se odnose na praćenje općeg nivoa cijena, praćenje pojedinačnih cijena i relativnih odnosa cijena.

Člankom 5. stavak (1) Zakona precizirano je da Vlada Federacije BiH, na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine, propisuje koji su proizvodi i usluge od interesa za Federaciju.

U članku 5. stavak (2) ovog zakona, propisano je da Vlada Federacije Bosne i Hercegovine propisuje iznimne mjere kontrole cijena za veleprodajne cijene uglja za termoelektrane i veleprodajne cijene zemnog plina, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, a uz prethodno pribavljeno mišljenje Federalnog ministarstva trgovine. Uzimajući u obzir prirodu i značaj iznimne mjere kontrole cijena koja se odnosi na veleprodajne cijene energenata zemnog plina i uglja, ocijenjeno je da se treba uzeti u obzir sektorska nadležnost Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, jer predlaganje mjera zahtijeva analizu tržišta energenata, proizvodnih kapaciteta, zaliha, troškova eksploatacije (ugalj) i uvoza, a u praksi sve tehničke i ekonomske analize koje prethode ovakvim mjerama dolaze iz sektora energetike, što opravdava njihovu ulogu kao predlagatelja. Karakter interveniranja, odnosno mjere je sigurnost opskrbe, a ne tržišna konkurencija. Kontrola

cijena u ovom kontekstu ima za cilj osiguranje stabilnosti i kontinuitet opskrbe i to ovu mjeru pozicionira kao dio energetske politike, a ne trgovinske politike. Ove iznimne mjere kontrole cijena, za zemni plin i ugalj za termoelektrane ne mogu biti unaprijed vremenski ograničene, jer su njihova potreba, obim i trajanje izravno uvjetovani tržišnim fluktuacijama koje su promjenljive i teško predvidive. Slijedom navedenog, nije moguće unaprijed precizirati rok trajanja mjere kontrole cijena za ove energente, s obzirom na njihovu tržišnu nestabilnost i promjenljive okolnosti koje uvjetuju primjenu mjere.

Člankom 6. propisuje se da se iznimne mjere kontrole cijena propisuju u slučaju:

- proglašenja stanja prirodne i druge nesreće, sukladno **Zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća** kojim je propisano šta se smatra prirodnom i drugom nesrećom,
- nestašice dobara nužnih za potrebe gospodarstva i opskrbu stanovništva,
- ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija),
- radi utvrđivanja prodajnih cijena proizvoda iz robnih rezervi, koji se koriste za interveniranje na tržištu,
- izvanrednih okolnosti prema procjeni Vlade.

Ističemo da Ustav Federacije Bosne i Hercegovine priznaje slobodno tržište kao temeljno načelo ekonomskog sustava i ono podrazumijeva da su ekonomske aktivnosti, poput proizvodnje, distribucije i razmjene dobara i usluga, prepuštene tržišnim mehanizmima i konkurenciji, uz minimalno uplitanje države. Ovo pravo je povezano s pravom na privatno vlasništvo, slobodu poduzetništva i zaštitu tržišnog takmičenja. Međutim, Ustav FBiH također omogućava da se interveniše na tržištu kako bi se **osigurao javni interes, spriječile zloupotrebe tržišnog položaja i zaštitili potrošači**, što znači da slobodno tržište nije apsolutno, već može biti regulirano u određenim situacijama radi očuvanja ekonomskog i socijalnog balansa.

Jedna od novina u ovom zakonu je da se iznimne mjere kontrole cijena propisuju ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija). S obzirom da Ministarstvo, sukladno ovom zakonu, prati i analizira kretanja cijena pojedinih proizvoda i usluga na domaćem i svjetskom tržištu, a posebno njihov utjecaj na životni standard stanovništva, ocijenjeno je da je indikator rasta potrošačkih cijena prema podacima Federalnog zavoda za statistiku viši od 5%, jedan od razloga za propisivanje iznimnih mjera kontrole cijena.

Cijene hrane i bezalkoholnih pića na području Federacije BiH imaju najznačajniji doprinos u ukupnom rastu potrošačkih cijena, gdje se ponder za ove proizvode kreće u rasponu od 30% do 35% u indeksu potrošačkih cijena. Inflacija više pogađa skupine s nižim primanjima s obzirom da one troše veći udio svog proračuna na osnovne namirnice, čiji su troškovi manje elastični i gdje su alternative teško zamjenjive. Ovo navedenu mjeru čini nužnom za socijalnu stabilnost, bez ugrožavanja dugoročne tržišne dinamike.

U članku 6. Zakona dodana je nova alineja i normirano je da razlozi za propisivanje mjera mogu biti i izvanredne okolnosti prema procjeni Vlade. Ova odredba omogućava fleksibilnost u reagiranju na brzo promjenljive i nepredviđene situacije, koje se ne

mogu precizno unaprijed definirati ili detaljno navesti u zakonu. Uvođenjem ove klauzule postiže se usklađenost s praksama drugog entiteta, što doprinosi jedinstvenom pristupu i omogućava učinkovitiji odgovor na tržišne poremećaje, uz poštivanje principa vremenske ograničenosti.

U članku 7. normirano je da iznimne mjere kontrole cijena koje predlaže Ministarstvo mogu trajati dok traju poremećaji na tržištu koji se ne mogu otkloniti mjerama ekonomske politike, a najdulje šest mjeseci. U izuzetnim slučajevima, Vlada može obnoviti mjeru za još šest mjeseci u cilju ostvarenja učinaka propisane mjere.

Člankom 8. dato je ovlaštenje federalnom ministru trgovine da podzakonskim propisom odredi za koje proizvode i usluge bitne za životni standard stanovništva gospodarski subjekti dostavljaju obavijesti o promjeni cijena i marži.

Člankom 9. je definirano koji su proizvodi i usluge u nadležnosti kantona, grada i općine. Važećim Zakonom o kontroli cijena data je mogućnost vladama kantona da mogu propisati mjere kontrole cijena za sve vrste brašna, sve vrste kruha, peciva i drugih pekarskih proizvoda od brašna, žitarica, tjestenine, pasterizirano, homogenizirano i sterilno mlijeko, sve vrste svježeg mesa i ribe. S tim u vezi, ocijenjeno je da propisivanje mjera za ove proizvode treba biti u nadležnosti Federacije BiH iz razloga što se radi o osnovnim životnim namirnicama koje izravno utječu na životni standard svih građana i zahtijeva isto reguliranje u cijeloj Federaciji, odnosno građani za navedene životne namirnice trebaju imati istu zaštitu, bez obzira na mjesto stanovanja.

U pogledu rokova važenja mjera u nadležnosti kantona, grada i općine isti mogu biti dulji od rokova iz članka 7. stavak (2) ovog zakona.

Člankom 10. propisuje se da upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrši Ministarstvo, a inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na temelju ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori i kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, sukladno ovlastima propisanim ovim zakonom i propisima kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Člankom 11. propisane su novčane kazne za pravne i fizičke osobe za nepoštivanje obveza iz ovog zakona i iste su usuglašene sa Zakonom o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/14), i sa odlukama Ustavnog suda BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 41/22 i 68/22).

Člankom 12. propisane su kazne za pravne osoba, odgovorne osobe u pravnoj osobi i za fizičku osobu, ako na jasan, lako uočljiv i čitljiv način ne istakne prodajnu cijenu na vidnom i za potrošače dostupnom mjestu i ne pridržava se istaknute cijene (članak 2. stavak (3)) i ako u određenom roku ne dostavi obavijest o promjeni cijena i marži, te ako obavijest ne sadrži propisane podatke (članak 8.).

Člankom 13. propisano je da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24).

Člankom 14. propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osam dana od objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Sukladno članku 21. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), pored mišljenja Federalnog ministarstva pravde, Federalnog ministarstva financija i Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima EU, ovo Ministarstvo pribavilo je i mišljenja drugih tijela uprave zbog uređivanja odgovarajućih pitanja iz njihove nadležnosti, a predmet su ovog propisa. U tom smislu zatražena su mišljenja Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, Federalne uprave za inspekcijske poslove, Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Konkurencijskog vijeća BiH.

IV. JAVNA RASPRAVA

Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na 17. redovitoj sjednici od 04.02.2025. godine razmatrao i prihvatio Nacrt zakona o kontroli cijena i usvojio Zaključak, broj: 01-02-2602/24 od 07.02.2025. godine, kojim se zadužuje predlagatelj organizirati i provesti javnu raspravu u trajanju od 60 dana, kao i da prilikom izrade Prijedloga zakona uzme u obzir sve prijedloge, primjedbe i sugestije iznesene u raspravi, kao i one koje su dostavljene u pisanom obliku.

Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na 16. redovitoj sjednici od 04.03.2025. godine razmatrao i prihvatio Nacrt i usvojio Zaključak broj: 02-02-2602/24 od 04.03.2025. godine, kojim je zadužen predlagatelj organizirati i provesti javnu raspravu u trajanju od 60 dana, te da prilikom izrade Prijedloga zakona, ima u vidu primjedbe, prijedloge i sugestije iznesene u javnoj raspravi, kao i one koje su dostavljene ili će biti dostavljene u pisanoj formi.

S tim u vezi, sukladno navedenom zaduženju, Federalno ministarstvo trgovine je dana 20.03.2025. godine otvorilo javnu raspravu o Nacrtu zakona o kontroli cijena koja je trajala 60 dana od dana postavljanja teksta Nacrta zakona na web stranicu Ministarstva. U obavijesti na web stranici Ministarstva su pored podataka o trajanju javne rasprave, date i upute svim zainteresiranim osobama da sve primjedbe, prijedloge i sugestije mogu dostaviti na adresu Ministarstva.

Općenita ocjena učesnika javne rasprave je da se predloženim Zakonom značajno unapređuje zakonodavni okvir i uređuje ova oblast sukladno trenutnim tržišnim kretanjima, te da ponuđeni prijedlozi rješavaju brojne probleme koji su prepoznati u praksi.

Nakon okončanja javne rasprave, imajući u vidu sve sugestije, primjedbe i prijedloge iznesene u raspravi u oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kao i primjedbe, prijedloge i sugestije dostavljene u tijeku trajanja javne rasprave, obrađivač Zakona je pristupio izradi teksta Prijedloga zakona.

U svezi prijedloga i primjedbi, koje su dostavili kantonalna tijela uprave, Udruženje poslodavaca u Federaciji BiH, Gospodarska komora Federacije BiH, udruge potrošača, kao i građani pojedinci, a koji su u cijelosti ili djelomično prihvaćeni, cijenimo da je bitno istaknuti sljedeće:

Prijedlozi i sugestije na Nacrt zakona:

U diskusiji s 17. redovite sjednice Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH održane 04.02.2025. godine, zastupnik Admir Čavalić je predložio da se ukine odredba članka 7. Nacrta zakona, koja se odnosi na trajanje mjere kontrole cijena (6+6 mjeseci), kao i da se sukladno članku 7. važećeg Zakona o kontroli cijena, ponovo normira obveza obavijesti Parlamenta Federacije BiH o donijetim mjerama kontrole cijena.

Prvi prijedlog nije prihvaćen iz razloga što se mjere kontrole cijena ne uvode proizvoljno, niti dugoročno, već isključivo u izvanrednim okolnostima kada je tržište ozbiljno poremećeno (npr. inflacija, poremećaji u lancu opskrbe, nestašice roba). Ističemo da se Odluka o produženju mjere (još šest mjeseci) donosi samo u slučaju ako i dalje postoje razlozi koji su je uvjetovali, a nikako automatski. Time je osigurana kontrola, nadzor i vremenska ograničenost mjere, ali je i zadržana opcija jednokratnog produljenja za dodatnih 6 mjeseci, uz obvezu ponovnog ocjenjivanja i obrazloženja produljenja mjere.

Drugi prijedlog zastupnika Admira Čavalića da se ponovo u zakon propiše obveza obavijesti Parlamenta FBiH ili skupština kantona o donijetim mjerama kontrole cijena nije prihvaćen iz razloga što se dosadašnja praksa obavještanja o poduzetim mjerama vlada (federalne ili kantonalne), uvijek odvijala sa zakašnjenjem (najmane pola godine), što u biti nije doprinosilo učinkovitoj i pravovremenoj parlamentarnoj kontroli.

Nadalje, zastupnik Čavalić je predložio promjenu naziva zakona i ovaj prijedlog je prihvaćen. Trenutni naziv Zakon o kontroli cijena može implicirati širu, stalnu kontrolu cijena, dok nova formulacija naziva zakona (Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena) jasno naglašava privremeni i ciljani karakter vladinog interveniranja, izbjegavajući dojam kontinuirane kontrole na slobodno formiranje cijena.

Prihvaćen je prijedlog zastupnika Admira Čavalića u svezi Savjeta za cijene. Naime, u Zakonu o unutarnjoj trgovini već je uspostavljen Savjet za razvoj trgovine koji obuhvaća slične funkcije i nadležnosti, te je navedena odredba brisana u Prijedlogu zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena.

Pored zastupnika Admira Čavalića, i tri kantonalna ministarstva, i to: Zapadnohercegovački kanton-Ministarstvo privrede, Posavski kanton-Ministarstvo privrede, rada i prostornog uređenja i Tuzlanski kanton-Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja, predložili su da u nadležnosti kantona ostanu sljedeći proizvodi iz važećeg Zakona o kontroli cijena: sve vrste brašna, sve vrste kruha, peciva i drugih pekarskih proizvoda od brašna, žitarica, tjestenine, pasterizirano, homogenizirano i sterilno mlijeko, sve vrste svježeg mesa i ribe.

Ovi prijedlozi nisu prihvaćeni iz razloga što je reguliranje cijena životnih namirnica, kao što su kruh, mlijeko, brašno i dr. osnovne potrepštine u nadležnosti Federacije BiH zbog nekoliko ključnih razloga. Naime, cijene osnovnih životnih namirnica utječu na socijalnu sigurnost stanovništva, ekonomsku stabilnost stanovništva i ravnopravnost građana bez obzira na mjesto prebivališta. Nadalje, navedene mjere za osnovne životne namirnice trebaju biti ujednačene, koordinirane i pravno obvezujuće za sve kantone, a ne fragmentirane po kantonima. **Sukladno navedenom, reguliranje**

cijena životnih namirnica je u nadležnosti Federacije BiH, jer se radi o mjeri ekonomske politike koja mora biti jedinstvena za cijeli entitet kako bi se osigurala tržišna stabilnost, socijalna zaštita građana i pravna ujednačenost.

Udruga poslodavaca je na zajedničkim sastancima s udrugama potrošača i Ministarstvom isticalo, a kasnije i u pisanoj formi dostavilo primjedbe, komentare i prijedloge za izmjenu određenih članova. Primjedbe su se, između ostalog, odnosile na pečačenje objekata za ponovljeni prekršaj zbog nepoštivanja iznimnih mjera kontrole cijena, koje po njihovom mišljenju mogu imati negativne posljedice na poslovanje i zaposlenost, naročito u slučajevima složene ekonomske situacije. Ministarstvo je ove primjedbe prihvatilo kako bi se izbjegle negativne posljedice na poslovanje i zaposlenost u složenim ekonomskim situacijama.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA NACRTA ZAKONA

U odnosu na tekst Nacrta zakona u tekstu Prijedloga zakona nastale su izvjesne razlike kao posljedica uvažavanja stajališta iznesenih tokom rasprave u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH i tijekom javne rasprave kao i promišljanja predlagatelja u cilju poboljšanja odredbi Prijedloga zakona.

Naziv zakona je izmijenjen u odnosu na tekst Nacrta zakona o kontroli cijena koji je prihvatio Parlament Federacije BiH, te sada glasi: Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena.

Nova formulacija naziva Zakona smanjuje dojam kontinuirane kontrole, naglašavajući intervencije samo u posebnim situacijama što olakšava komunikaciju s potrošačima, trgovcima, te podržava tržišne principe i osigurava veću transparentnost i preciznost u razumijevanju njegove primjene.

- u članku 6. dodana je alineja e) izvanredne okolnosti po procjeni Vlade,
- u poglavlju VII. izmijenjen je naziv: PRIVREMENE MJERE KONTROLE CIJENA i sada glasi: IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA,
- u članku 7. brisana je alineja b) određivanje fiksne cijene, pri čemu gospodarski subjekti ne mogu vršiti promet po višoj ili nižoj cijeni,
- u članku 8. zamijenjeni je redoslijed stavaka (1) i (2),
- izmijenjen je naziv poglavlja IX. i sada glasi IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA U NADLEŽNOSTI KANTONA; GRADA I OPĆINE,
- u članku 9. stavak (1) alineja a) brisani su proizvodi grafičke industrije i cijene lokalnih novina, a dodane su riječi: stambena djelatnost,
- u članku 9. stavak (1) alineja b) brisane su riječi: stambena djelatnost,
- Poglavlje X. SAVJET ZA CIJENE i članak 10. su brisani,
- Poglavlje X. je sada NADZOR, a članak 11. postao je članak 10.,
- raniji članak 12. je brisan i postao je članak 11.

VI. USKLAĐIVANJE S PROPISIMA EUROPSKE UNIJE

Prilikom izrade ovog zakona Federalno ministarstvo trgovine je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Europske unije („Službene novine Federacije BiH“, br. 26/20 i 76/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Europske unije

(„Službene novine Federacije BiH“, broj: 98/16), i u tom smislu je izvršilo analizu europske pravne stečevine.

Nakon detaljne i sveobuhvatne analize, zaključeno je da ne postoje primarni niti sekundarni izvori europskog prava koji reguliraju predmetnu materiju i imajući u vidu naprijed navedeno, obrađivač Zakona je dostavio Izjavu o usklađenosti, budući da se ista dostavlja iako se propisom ne vrši preuzimanje odredbi propisa EU.

Ističemo da je ovaj propis usklađen s temeljnim principima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i njenih država članica („Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori“, broj: 10/8).

VII. FINACIJSKA SREDSTVA

Za provedbu ovog zakona nije potrebno osigurati posebna financijska sredstva u Proračunu Federacije BiH.